

І. В. Микитюк, канд. фіз.-мат. наук,
 А. К. Прикарпатський, д-р фіз.-мат. наук
 (Ін-т прикл. пробл. механіки і математики АН України, Львів)

Редукція і геометричне квантування

Побудована конструкція, яка дозволяє за процедурою геометричного квантування, реалізованою для гамільтонової системи з симетріями, геометрично проквантувати редуковану гамільтонову систему (знайти дискретний спектр і відповідні власні функції, якщо такі знайдені для вихідної системи). Ця конструкція застосована для геометричного квантування системи, одержаної редукцією гамільтонової системи, яку визначає геодезичний потік на n -вимірній сфері.

Построена конструкция, которая позволяет по процедуре геометрического квантования, реализованной для гамильтоновой системы с симметриями, геометрически проквантовать редуцированную гамильтонову систему (найти дискретный спектр и соответственные собственные функции, если таковы найдены для исходной системы). Эта конструкция применена для геометрического квантования системы, полученной редукцией гамильтоновой системы, определяемой геодезическим потоком на n -мерной сфере.

Між гамільтоновими динамічними системами, які допускають симетрії, є багато важливих і цікавих. Серед них чільне місце займають геодезичні потоки і потоки гороциклів на поверхнях постійної кривини [1—4]. Такі потоки допускають редукцію, тобто еквівалентний перехід до потоку на просторі меншої розмірності. В даній роботі реалізована процедура геометричного квантування для гамільтонового потоку, який одержується редукцією геодезичного потоку на n -вимірній сфері. В п. 1 розроблена редукція процедури геометричного квантування для широкого класу інваріантних комплексних поляризацій. Такий редукції у випадку, коли поляризація є вертикальною поляризацією на кодотичному розшаруванні, присвячена робота [5]. В п. 2 одержані результати застосовані до геодезичного потоку на сфері, який геометрично проквантований в [6].

1. Геометричне квантування. 1. Метод редукції. Надалі нам будуть потрібні деякі відомості про гамільтонові дії груп [7, 8]. Нехай (M, Ω) — симплектичний многовид розмірності $2n$, G — зв'язна група Лі з алгеброю Лі $\mathfrak{g}$, яка діє на M симплектичними дифеоморфізмами. Для кожного $\xi \in \mathfrak{g}$ через $\tilde{\xi}$ позначимо векторне поле на M , породжене однопараметричною підгрупою $\exp t\xi \in G$. Відображення $\xi \mapsto \tilde{\xi}$ є антигоморфізмом алгебр Лі. Дія групи Лі G на M називається гамільтоною, коли існує еквіваріантний гомоморфізм $\xi \mapsto J_\xi$ алгебри Лі $\mathfrak{g}$ в алгебру $C^\infty(M)$ (відносно дужки Пуассона) такий, що $\tilde{\xi} = \xi^\sharp$ — гамільтоно-

векторне поле функції J_{ξ} . Еквіваріантність гомоморфізму означає, що $J_{\xi}(g^{-1}x) = J_{\text{Ad}(g)\xi}(x)$ для всіх $\xi \in \mathfrak{g}$, $g \in G$, $x \in M$. Гамільтонова дія G на M визначає відображення моменту $J: M \rightarrow \mathfrak{g}^*$, $J(x) = J_{\xi}(x)$. Коли $\mu \in \mathfrak{g}^*$ — слабо регулярне значення відображення J , то прообраз $J^{-1}(\mu) \subset M$ є імерсованим підмноговидом в M і $T_x J^{-1}(\mu) = \text{Ker } J_* (x)$, $x \in J^{-1}(\mu)$. Нехай G_{μ} — стаціонарна група елемента μ відносно копрієднаної дії G на $\mathfrak{g}^*$, $\mathfrak{g}_{\mu}$ — алгебра Лі групи Лі G_{μ} . Через $\bar{\mathfrak{g}}_{\mu}(x)$ (відповідно $\bar{\mathfrak{g}}(x)$) позначимо підпростір в $T_x M$, породжений векторами $\bar{\xi}(x)$, де $\xi \in \mathfrak{g}_{\mu}$ (відповідно $\xi \in \mathfrak{g}$). Тоді [7]

$$\bar{\mathfrak{g}}_{\mu}(x) = \bar{\mathfrak{g}}(x) \cap T_x J^{-1}(\mu), \quad T_x J^{-1}(\mu)^{\perp} = \bar{\mathfrak{g}}(x), \quad (1)$$

де « $\perp$ » — Ω -ортогональне доповнення в $T_x M$. Із еквіваріантності відображення J випливає, що многовид $J^{-1}(\mu)$ інваріантний відносно дії G_{μ} і можна коректно визначити простір орбіт $M_{\mu} = J^{-1}(\mu)/G_{\mu}$ з природною проекцією π_{μ} .

Теорема (Марсден, Вейнштейн [7]). Нехай задана гамільтонова дія зв'язної групи Лі G на (M, Ω) , $\mu \in \mathfrak{g}^*$ — слабо регулярне значення J і дія групи Лі $G_{\mu} \subset G$ на $J^{-1}(\mu)$ вільна і власна. Тоді існує єдина диференційовна структура на M_{μ} така, що $\pi_{\mu}: J^{-1}(\mu) \rightarrow M_{\mu}$ є субмерсією і існує єдина симплектична структура Ω_{μ} на M_{μ} така, що $\pi_{\mu}^* \Omega_{\mu} = i_{\mu}^* \Omega$, де $i_{\mu}: J^{-1}(\mu) \rightarrow M$ — вкладення.

Якщо H — G -інваріантний гамільтоніан на (M, Ω) і X_H — його гамільтонове векторне поле, то $X_H^{\mu} = (\pi_{\mu})_* X_H$ — коректно визначене гамільтонове векторне поле на M_{μ} з функцією Гамільтона $H_{\mu}: M_{\mu} \rightarrow \mathbb{R}$, $H_{\mu} \circ i_{\mu} = H \circ \pi_{\mu}$.

2. Предквантування. Квантове розшарування L над (M, Ω) — це комплексне лінійне розшарування $l: L \rightarrow M$ зі зв'язністю ∇ такою, що $\text{curv } \nabla = -\hbar^{-1} I^* \Omega$, де $\hbar$ — постійна Планка. Зв'язність ∇ на L задається формою зв'язності α на L^* , де L^* — асоційоване з розшаруванням L його головне $\mathbb{C}^*$ -розшарування, $\mathbb{C}^* = \mathbb{C} \setminus \{0\}$ і $d\alpha = \text{curv } \nabla$.

Нехай $\Gamma(L)$ — простір всіх гладких перерізів $\sigma: M \rightarrow L$ розшарування L , тобто $(l \circ \sigma)(x) = x$ для всіх $x \in M$. Процедура предквантування ставить у відповідність векторному полю Z на M оператор $\nabla_Z: \Gamma(L) \rightarrow \Gamma(L)$, а функції f з гамільтоновим векторним полем X_f оператор $\bar{f} = -i\hbar \nabla_{X_f} + f$ на $\Gamma(L)$, $\hbar = \hbar/2\pi$ [9].

Існує узагальнення редукції Марсдена — Вейнштейна на випадок квантових розшарувань [5]. Викладемо коротко його суть. Нехай $\mathcal{L}_{\mu} = L/J^{-1}(\mu)$ — лінійне комплексне розшарування (обмеження L на підмноговид $J^{-1}(\mu)$), $i_{\mu}^*: \mathcal{L}_{\mu} \rightarrow L$ — вкладення. Тоді $(i_{\mu}^*)^* \alpha$ — форма зв'язності на головному $\mathbb{C}^*$ -розшаруванні $\mathcal{L}_{\mu}^*$, яку ми надалі позначатимемо $\bar{\alpha}$. У довільній точці $x \in J^{-1}(\mu)$ існує її окіл $U \in J^{-1}(\mu)$ такий, що $\Gamma^{-1}(U) \simeq U \times \mathbb{C}$, тобто одержуємо локальні координати, в яких $\bar{\alpha} = \alpha' + (2\pi i z)^{-1} dz$, де α' — диференціальна 1-форма на U .

Для довільного векторного поля Y на $J^{-1}(\mu)$ через Y_L позначимо його горизонтальний ліфт, тобто єдине векторне поле на $\mathcal{L}_{\mu}^*$ таке, що $\alpha(Y_L) = 0$ і $L_*(Y_L) = Y$. Відображення $\xi \rightarrow \bar{\xi}_L$, де $\xi \in \mathfrak{g}_{\mu}$, є антигоморфізмом в силу того що $\bar{\mathfrak{g}}_{\mu}(x) \in \text{Ker } i_{\mu}^* \Omega$ [5]. Тому можемо задати дію алгебри Лі $\mathfrak{g}_{\mu}$ на $\mathcal{L}_{\mu}^*$ (горизонтальними векторними полями $\bar{\xi}_L$, $\xi \in \mathfrak{g}_{\mu}$, які надалі позначатимемо $\bar{\xi}_L$). Так як $\bar{\xi}$ — повне векторне поле на $J^{-1}(\mu)$, то з локального запису $\bar{\alpha}$ випливає, що і $\bar{\xi}_L$ — повне векторне поле на $\mathcal{L}_{\mu}^*$. Допустимо, що група Лі G_{μ} зв'язна і її дія на $J^{-1}(\mu)$ вільна і власна. Тоді дія алгебри Лі $\mathfrak{g}_{\mu}$ на $\mathcal{L}_{\mu}^*$ (горизонтальними векторними полями) продовжується до дії G_{μ} на $\mathcal{L}_{\mu}^*$ тоді і тільки тоді, коли група голономій головного розшарування $\mathcal{L}_{\mu}^*$ тривіальна. Група голономій $\mathcal{L}_{\mu}^*$ ізоморфна

групі голономії головного $\mathbb{C}$ -розшарування $L^*|G_\mu \cdot x$ над орбітою будь-якої точки $x \in J^{-1}(\mu)$ [5]. Оскільки дотичний простір до орбіти $G_\mu \cdot u$ де $u \in \mathcal{L}_\mu^*$, породжений горизонтальними векторними полями ξ_L , то з теореми єдиності для звичайних диференціальних рівнянь і $\mathbb{C}^*$ -інваріантності форми $\bar{\alpha}$ впливає $z(G_\mu \cdot u) = G_\mu \cdot (zu)$, де $z \in \mathbb{C}^*$. Дія G_μ на $J^{-1}(\mu)$ вільна, тому така вона і на $\mathcal{L}_\mu^*$, тобто кожна з орбіт $G_\mu \cdot u$ перетинає простір $\Gamma^{-1}(l(u))$ рівно в одній точці. А значить, простір орбіт $L_\mu = \mathcal{L}_\mu^*/G_\mu$ має структуру комплексного лінійного розшарування. Нехай $\pi_\mu^L: \mathcal{L}_\mu^* \rightarrow L_\mu$ і $l_\mu: L_\mu \rightarrow M_\mu$ — відповідні проєкції. Форма $\bar{\alpha}$ на $\mathcal{L}_\mu^*$ G_μ -інваріантна: $\mathcal{L}_{\xi_L} \bar{\alpha} = \xi_L \lrcorner d\bar{\alpha} = -h^{-1}l^*(\xi \lrcorner \Omega) = 0$ і $\xi_L \lrcorner \bar{\alpha} = 0$. Тому коректно визначена єдина форма α_μ на L_μ така, що $(\pi_\mu^L)^* \alpha_\mu = i_\mu^* \bar{\alpha}$. Форма α_μ є формою зв'язності головного $\mathbb{C}^*$ -розшарування L_μ^* і $d\alpha_\mu = -h^{-1}l_\mu^* \Omega_\mu$ [5], а значить, (L_μ, l_μ, M_μ) є квантовим розшаруванням.

Розглянемо на L_μ простір $\Gamma(L_\mu)$ всіх гладких перерізів $\sigma_\mu: M_\mu \rightarrow L_\mu$. Тоді $\Gamma(L_\mu)$ ізоморфно просторові $\bar{\Gamma}(L_\mu^*)$ функцій $\bar{\sigma}_\mu: L_\mu^* \rightarrow \mathbb{C}$ таких, що $\bar{\sigma}_\mu(zv) = z^{-1} \bar{\sigma}_\mu(v)$ для всіх $z \in \mathbb{C}^*$, $v \in L_\mu^*$. Ізоморфізм задається відображенням $\bar{\sigma}_\mu \mapsto \sigma_\mu$, $\sigma_\mu(l_\mu(v)) = \bar{\sigma}_\mu(v)v$. Диференціювання вздовж горизонтальних векторних полів на L_μ зберігає простір функцій $\bar{\Gamma}(L_\mu^*)$, тому коректним є означення $\nabla_Y(\sigma_\mu) = Y_L(\bar{\sigma}_\mu)$, де Y — векторне поле на M_μ .

Нехай $\bar{\Gamma}(\mathcal{L}_\mu^*, G_\mu) = (\pi_\mu^L)^*(\bar{\Gamma}(L_\mu^*))$, $\bar{\sigma} = \bar{\sigma} \circ l_\mu^L$. Оскільки $l_\mu^L(zu) = z l_\mu^L(u)$, де $u \in \mathcal{L}_\mu^*$, то $\bar{\sigma} \in \bar{\Gamma}(\mathcal{L}_\mu^*)$. Таким чином, функція $\bar{\sigma}$ визначає переріз $\sigma \in \Gamma(\mathcal{L}_\mu)$, $\sigma(l(u)) = \bar{\sigma}(u)u$, інваріантний відносно дії G_μ на $\mathcal{L}_\mu^*$. Множину всіх таких перерізів позначимо через $\Gamma(\mathcal{L}_\mu, G_\mu)$. В силу викладеного вище, існує ізоморфізм $\Phi: \Gamma(L_\mu) \rightarrow \Gamma(\mathcal{L}_\mu, G_\mu)$, причому для $f \in C^\infty(M_\mu)$, $\Phi(f\sigma_\mu) = (f \circ \pi_\mu) \sigma$.

Нехай Z — G_μ -інваріантне векторне поле на M , обмеження $\bar{Z}$ якого на $J^{-1}(\mu)$ задовольняє умову $\bar{Z}(x) \in T_x J^{-1}(\mu)$ в кожній точці $x \in J^{-1}(\mu)$. Так як $\mathfrak{g}_\mu(x)$ — ядро форми $i_\mu^* \Omega(x)$, то для $\xi \in \mathfrak{g}_\mu$, $u \in \mathcal{L}_\mu^*$, $x = l(u)$:

$$\bar{\alpha}(\lrcorner \bar{Z}_L, \xi_L)(u) = -d\bar{\alpha}(\bar{Z}_L, \xi_L)(u) = h^{-1}(l^* \Omega)(\bar{Z}_L, \xi_L)(u) = h^{-1} \Omega(Z, \xi)(x) = 0,$$

а значить, $[\bar{Z}_L, \xi_L]$ — горизонтальне векторне поле. В силу того, що $[\bar{Z}, \xi](x) = 0$ маємо $[\bar{Z}_L, \xi_L](u) = 0$, тобто $\bar{Z}_L$ — G_μ -інваріантне векторне поле. Тоді коректно визначена проєкція $(\pi_\mu^L)_* \bar{Z}_L$, причому $\alpha_\mu((\pi_\mu^L)_* \bar{Z}_L) = ((\pi_\mu^L)^* \alpha_\mu)(\bar{Z}_L) = \alpha(\bar{Z}_L) = 0$. Іншими словами, $(\pi_\mu^L)_* \bar{Z}_L = ((\pi_\mu)_* \bar{Z})_L$. Тепер виходячи з означення коваріантної похідної, можемо записати ланцюжок рівнянь

$$\nabla_{(\pi_\mu)_* \bar{Z}} \sigma_\mu = ((\pi_\mu)_* \bar{Z})_L \bar{\sigma}_\mu = ((\pi_\mu^L)_* \bar{Z}_L)(\bar{\sigma}_\mu) = \bar{Z}_L \bar{\sigma} = \overline{\Phi^{-1}(\nabla_{\bar{Z}} \sigma)}.$$

Твердження 1. *Нехай виконані умови теореми Марсдена—Вейнштейна для M , Ω , G , $\mu \in \mathfrak{g}^*$, група G_μ зв'язна, $l: L \rightarrow M$ — квантове розшарування над M з формою зв'язності α , група голономії головного $\mathbb{C}^*$ -розшарування $\mathcal{L}_\mu^* = L^*|J^{-1}(\mu)$ тривіальна. Тоді $\nabla_{\bar{Z}} = \Phi \nabla_{(\pi_\mu)_* \bar{Z}} \Phi^{-1}$ і $\bar{H} = \Phi \bar{H}_\mu \Phi^{-1}$ на просторі $\Gamma(\mathcal{L}_\mu, G_\mu) \simeq \Gamma(L_\mu)$. Для $\xi \in \mathfrak{g}_\mu$, $\nabla_{\xi}(\Gamma(\mathcal{L}_\mu, G_\mu)) = 0$.*

3. Розшарування пів- P -форм. Нехай $P: x \mapsto P(x) \subset \subset (T_x M) \otimes \mathbb{C}$ — поляризація на (M, Ω) , тобто P — гладкий інволютивний n -вимірний комплексний розподіл на M такий, що $\dim(P \cap \bar{P}) = k$, $\Omega(P, P) = 0$. Для будь-якого локально тривіального розшарування $\pi: E \rightarrow M$ над M зі стандартним шаром F і відкритого околу $U \subset M$ через $\Gamma(E, U)$ позначимо множину всіх гладких локальних перерізів $\delta: U \rightarrow E$, $(\pi \circ \delta)(x) = x$, $x \in U$. Коли E — векторне розшарування, то будемо говорити, що локальний переріз δ ненульовий, якщо $\delta(x) \neq 0$ для всіх $x \in U$. Векторне поле $Z \in \Gamma(TM)$ зберігає поляризацію P , якщо для довільного $X \in \mathfrak{L}(P)$ комутатор $[Z, X]$ належить $\Gamma(P)$.

Головне розшарування $\pi_P: B(M, P) \rightarrow M$ лінійних реперів в P — це головне $GL(n, \mathbb{C})$ -розшарування над M . Нехай $\{U^\alpha\}$ — відкрите зчисленне покриття M таке, що для кожного U^α існує локальний переріз $\delta^\alpha \in \Gamma(B(M, P), U^\alpha)$. Тоді це покриття разом з набором функцій переходу $g_{\alpha\beta}: U^\alpha \cap U^\beta \rightarrow GL(n, \mathbb{C})$, де $\delta^\alpha g_{\alpha\beta} = \delta^\beta$ на $U^\alpha \cap U^\beta$, повністю визначає розшарування $B(M, P)$. Нехай $ML(n, \mathbb{C}) = \{g = (g, \omega) \in GL(n, \mathbb{C}) \times \mathbb{C}^* \mid \det g = \omega^2\}$ — металінійна група з подвійно накриваючим відображенням $\gamma: ML(n, \mathbb{C}) \rightarrow GL(n, \mathbb{C})$, $\gamma(g) = g$ і голоморфним квадратним коренем $\chi: ML(n, \mathbb{C}) \rightarrow \mathbb{C}^*$, $\chi(g) = \omega$. Металінійне розшарування реперів $\bar{\pi}_P: \bar{B}(M, P) \rightarrow M$ для поляризації P — це головне $ML(n, \mathbb{C})$ -розшарування над M з 2:1 проекцією $\rho: \bar{B}(M, P) \rightarrow B(M, P)$, для якої діаграма

$$\begin{array}{ccc} \bar{B}(M, P) \times ML(n, \mathbb{C}) & \rightarrow & \bar{B}(M, P) \\ \downarrow \rho \times \gamma & & \downarrow \rho \\ B(M, P) \times GL(n, \mathbb{C}) & \rightarrow & B(M, P) \end{array}$$

комутативна. Тоді існують перерізи $\bar{\delta}^\alpha \in \Gamma(\bar{B}(M, P), U^\alpha)$ з функціями переходу $\bar{g}_{\alpha\beta}: \chi(\bar{g}_{\alpha\beta})^2 = \det \bar{g}_{\alpha\beta}$.

Нехай $L^P(x)$ позначає одновимірний комплексний векторний простір всіх комплекснозначних функцій f на $\bar{\pi}_P^{-1}(x)$ таких, що $f(F\bar{g}) = \chi(\bar{g}^{-1}) \times \times f(F)$ для довільного $F \in \bar{\pi}_P^{-1}(x)$ і $\bar{g} \in ML(n, \mathbb{C})$. Тоді $L^P = \cup L^P(x)$ називається комплексним розшаруванням пів- P -форм на M . Набір пів- P -форм $f^\alpha \in \Gamma(L^P, U^\alpha)$, для яких $f^\alpha \bar{\delta}^\alpha = 1$, і функцій переходу $f^{\alpha\beta} = \chi(\bar{g}_{\alpha\beta})$ визначає розшарування L^P .

Для будь-якого розподілу A на M через $\Lambda^q(M, A)$ позначимо комплексне векторне розшарування q -ковекторів з $\Lambda^q(T^*M)^{\mathbb{C}}$, для яких виконується умова: $\forall \omega \in \Gamma(\Lambda^q(M, A))$ і $Z \in \Gamma(A)$ маємо $Z \lrcorner \omega = 0$.

Відображення $\varepsilon: L^P \otimes L^P \rightarrow \Lambda^n(M, P)$ таке, що $\varepsilon(f^\alpha \otimes f^\alpha) = (W_1 | \Omega) \wedge \dots \wedge (W_n | \Omega)$, де $(W_1, \dots, W_n) = \rho^{-1} \bar{\delta}^\alpha \in \Gamma(B(M, P), U^\alpha)$ — гладкий репер в околі U^α , є ізоморфізмом. А значить, для довільного векторного поля $Z \in \Gamma(TM)$, що зберігає поляризацію P , і функції $f \in \Gamma(L^P)$ визначена похідна Лі $\mathcal{L}_Z^{1/2} f \in \Gamma(L^P)$ по формулі $2\varepsilon(\mathcal{L}_Z^{1/2} f^\alpha \otimes f^\alpha) = \mathcal{L}_Z \varepsilon(f^\alpha \otimes f^\alpha)$.

Нехай $\theta: G_\mu \rightarrow \mathbb{C}^*$ — характер групи Лі $G_\mu \subset G$. Будемо говорити, що розшарування L^P пів- P -форм над M є (G_μ, θ) -інваріантним, якщо поляризація P G_μ -інваріантна і існує покриття $\{V^\alpha\}$ многовиду M G_μ -інваріантними околами V^α , ненульові перерізи $h^\alpha \in \Gamma(L^P, U^\alpha)$ такі, що функції переходу $h^{\alpha\beta}: V^\alpha \cap V^\beta \rightarrow \mathbb{C}^*$ ($h^\alpha h^{\alpha\beta} = h^\beta$ на $V^\alpha \cap V^\beta$) G_μ -інваріантні і $g^* \omega^\alpha = = \theta(g) \omega^\alpha$, де $g \in G_\mu$, $\omega^\alpha = \varepsilon(h^\alpha \otimes h^\alpha) \in \Gamma(\Lambda^n(M, P), V^\alpha)$. Зауважимо, що в цьому означенні для покриття $\{V^\alpha\}$ необов'язкове існування перерізів $\delta^\alpha \in \Gamma(B(M, P), V^\alpha)$.

Теорема 1. Нехай розшарування L^P пів- P -форм над M є (G_μ, θ) -інваріантним, де $\theta = (\det \text{Ad})$, $\mu \in \mathfrak{g}^*$, виконані всі умови теореми Марсдена — Вейнштейна і додатково $G_\mu = G$. Нехай $\mathcal{P}_\mu: x \mapsto P(x) \cap (T_x J^{-1}(\mu))^{\mathbb{C}}$ — розподіл на $J^{-1}(\mu)$ розмірності $(\dim M - \dim G - \dim G_\mu)/2$, трансверсальний в кожній точці $x \in J^{-1}(\mu)$ розподілу $\bar{\mathfrak{g}}_\mu: x \mapsto \bar{\mathfrak{g}}_\mu(x)$ і $\dim(\mathcal{P}_\mu \cap \bar{\mathfrak{g}}_\mu) = k'$. Тоді на M_μ існує поляризація P_μ , $P_\mu = (\pi_\mu)_* \mathcal{P}_\mu$, і відповідне їй розшарування пів- P_μ -форм L^{P_μ} . Для покриття $\{V_\mu^\alpha = \pi_\mu(V^\alpha \cap J^{-1}(\mu))\}$ існують ненульові перерізи $h_\mu^\alpha \in \Gamma(L^{P_\mu}, V_\mu^\alpha)$, для яких функції переходу $h_\mu^{\alpha\beta}$ однозначно визначаються рівнянням $\pi_\mu^* h_\mu^{\alpha\beta} = i_\mu^* h^{\alpha\beta}$. Більше того, якщо Z — G -інваріантне векторне поле на M , яке зберігає поляризацію P , в

точках з $J^{-1}(\mu)$ дотичне до $J^{-1}(\mu)$, Z_μ — векторне поле на M_μ , визначене рівнянням $(\pi_\mu)_*(Z|J^{-1}(\mu)) = Z_\mu$, то похідні $L_i \mathcal{L}_Z^{1/2} h^\alpha = F h^\alpha$, $\mathcal{L}_Z^{1/2} h_\mu^\alpha = F_\mu h_\mu^\alpha$ зв'язані таким чином: $i_\mu^* F = \pi_\mu^* F_\mu$.

Д о в е д е н я. Нагадаємо, що довільний гладкий розподіл A розмірності d над многовидом Q , $\dim Q = q$ локально задається як спільне ядро $(q - d)$ незалежних диференціальних форм, і розподіл A інволютивний тоді і тільки тоді, коли ідеал $\mathcal{I}(A) \subset \Lambda(T^*Q)\mathbb{C}$, який анулює A , є диференціальним ідеалом (замкнутий відносно оператора зовнішнього диференціювання [10]). Так як $TJ^{-1}(\mu) = \text{Ker } J_*|J^{-1}(\mu)$ і в деякому околі множини $J^{-1}(\mu)$ ранг відображення J постійний (максимальний), то розподіл $\mathcal{P}_\mu$ на $J^{-1}(\mu)$ гладкий і інволютивний.

Розглянемо в околі V^α диференціальну $(n - p)$ -форму $\bar{\omega}^\alpha = \bar{\xi}_1 \lrcorner \dots \lrcorner \bar{\xi}_p \lrcorner \omega^\alpha$, де $\bar{\xi}_1, \dots, \bar{\xi}_p$ — фіксований базис в $\mathfrak{g}_\mu$. Оскільки за означенням для $g \in G_\mu$, $X \in \Gamma(TM)$, $\omega \in \Gamma(\Lambda^k(T^*M))$: $g^*(X \lrcorner \omega) = g_*^{-1} X \lrcorner g^* \omega$, а $g_* \bar{\xi} = \text{Ad}(g^{-1}) \bar{\xi}$, де $\bar{\xi} \in \mathfrak{g}$, то $g^* \bar{\omega}^\alpha = \bar{\omega}^\alpha$.

Виберемо базис $W_1, \dots, W_{n-p}$ в просторі $\mathcal{P}_\mu(x)$, $x \in V^\alpha \cap J^{-1}(\mu)$ і доповнимо його векторами $W_{n-p+1}, \dots, W_n$ до базису в $P(x)$. Оскільки $\omega^\alpha \in \Gamma(\Lambda^n(M, P), V^\alpha)$ — ненульовий переріз то $\omega^\alpha(x) = C(x)(W_1 \lrcorner \dots \lrcorner \Omega(x)) \wedge \dots \wedge (W_{n-p} \lrcorner \Omega(x))$, де $C(x) \neq 0$. З (1) випливає, що вектори $\bar{\xi}_1(x), \dots, \bar{\xi}_p(x)$ належать простору $(T_x J^{-1}(\mu))^\perp$. Тому $\bar{\omega}^\alpha(x) = C(x)(-1)^{(n-p)p} (dJ \bar{\xi}_1(x) \wedge \dots \wedge dJ \bar{\xi}_p(x))(W_{n-p+1}, \dots, W_n)(W_1 \lrcorner \dots \lrcorner \Omega(x)) \wedge \dots \wedge (W_{n-p} \lrcorner \Omega(x))$. Тепер, використовуючи трансверсальність просторів $\bar{\mathfrak{g}}_\mu(x)$ і $\mathcal{P}_\mu(x)$, незалежність $dJ \bar{\xi}_k(x)$, $k = \overline{1, p}$ на $P(x)/\mathcal{P}_\mu(x)$, одержуємо, що $(n - p)$ -форма $i_\mu^* \bar{\omega}^\alpha$ на $J^{-1}(\mu)$ ненульова, а для довільного $\bar{\xi} \in \mathfrak{g}_\mu$: $\bar{\xi} \lrcorner i_\mu^* \bar{\omega}^\alpha = 0$. Тому на M_μ в околі V_μ^α існує ніде не нульова диференціальна $(n - p)$ -форма $\omega_\mu^\alpha \in \Gamma(\Lambda^{n-p}(M_\mu, P_\mu))$, яка однозначно визначається рівнянням $\pi_\mu^* \omega_\mu^\alpha = i_\mu^* \bar{\omega}^\alpha$. Неважко бачити, що в околі $V_\mu^\alpha \cap V_\mu^\beta$: $\omega_\mu^\alpha (h_\mu^{\alpha\beta})^2 = \omega_\mu^\beta$. Покриття $\{V_\mu^\alpha\}$ і функції переходу $h_\mu^{\alpha\beta}: V_\mu^\alpha \cap V_\mu^\beta \rightarrow \mathbb{C}^*$ визначають комплексний одновимірний розподіл L_k^P на M_μ . Оскільки на M_μ існує не вироджена 2-форма $\Omega_\mu: \pi_\mu^* \Omega_\mu = i_\mu^* \Omega$ і зчислення покриття $\{V_\mu^\alpha\}$, то існують головні розшарування $B(M_\mu, P_\mu)$ і $\bar{B}(M_\mu, P_\mu)$, для яких $L_\mu^P = L^{\bar{P}\mu}$.

Доведемо останнє твердження теореми. Нехай $\mathcal{L}_Z \omega^\alpha = F \omega^\alpha$, де $F \in C^\infty(V^\alpha, \mathbb{C})$. Оскільки $g^*(\mathcal{L}_Z \omega^\alpha) = \mathcal{L}_{(g^{-1}Z)}(g^* \omega^\alpha) = \det(\text{Ad } g)(\mathcal{L}_Z \omega^\alpha)$, то

F — G_μ -інваріантна функція на V^α . З доведених вище властивостей форми $i_\mu^* \bar{\omega}^\alpha$ і формули $\mathcal{L}_\xi \bar{\omega}^\alpha = d(\bar{\xi} \lrcorner \bar{\omega}^\alpha) + \bar{\xi} \lrcorner (d\bar{\omega}^\alpha)$ випливає, що $\bar{\xi} \lrcorner d\bar{\omega}^\alpha = 0$ на $J^{-1}(\mu)$, $\bar{\xi} \in \mathfrak{g}_\mu$. І навпаки, коли $W \in \Gamma(\bar{\mathfrak{g}}_\mu)$, то з цієї ж формули одержуємо $\mathcal{L}_W \bar{\omega}^\alpha = 0$ на $J^{-1}(\mu)$. Для векторного поля Y на V^α , яке дотикається $J^{-1}(\mu)$ в точках з $J^{-1}(\mu) \cap V^\alpha$, через $\bar{Y}$ позначимо векторне поле $Y|J^{-1}(\mu)$. Неважко бачити, що $i_\mu^*(\mathcal{L}_Y \omega) = \mathcal{L}_{\bar{Y}}(i_\mu^* \omega)$, де $\omega \in \Gamma(\Lambda(T^*M), V^\alpha)$ ($\mathcal{L}_Y = d \circ i_Y + i_Y \circ d$). Значить,

$$i_\mu^* \mathcal{L}_Z \bar{\omega}^\alpha = \mathcal{L}_{\bar{Z}}(i_\mu^* \bar{\omega}^\alpha) = \mathcal{L}_{\bar{Z} + \bar{W}}(i_\mu^* \bar{\omega}^\alpha) = \pi_\mu^*(\mathcal{L}_{Z_\mu} \omega_\mu^\alpha).$$

Тепер з формули $\mathcal{L}_\mu(\bar{\xi} \lrcorner \omega) = \bar{\xi} \lrcorner (\mathcal{L}_Z \omega) + [Z, \bar{\xi}] \lrcorner \omega$ і G -інваріантності векторного поля Z ($[Z, \bar{\xi}] = 0$ для довільного $\bar{\xi} \in \mathfrak{g}$) випливає $\mathcal{L}_Z \bar{\omega}^\alpha = F \bar{\omega}^\alpha$, тобто $i_\mu^* F = \pi_\mu^* F_\mu$.

З а у в а ж е н н я. Теорема сформульована і доведена так, що легко узагальнюється на випадок, коли $G_\mu \neq G$, G діє вільно на M і існує $\text{Ad } G_\mu$ -інваріантний комплексний підпростір $\mathfrak{a}_\mu \subset \mathfrak{g}^\mathbb{C}$ розмірності $l =$

$= (\dim G + \dim G_{\mu})/2$ з базисом $\eta_1, \dots, \eta_r$. Тоді в якості $\bar{\omega}^\alpha$ треба взяти форму $\eta_1 \wedge \dots \wedge \eta_r \wedge \omega^\alpha$.

4. Геометричне квантування. Збережемо всі позначення, введені в попередніх пунктах. Розглянемо простір $L \otimes L^P$. Для кожного векторного поля $Z \in \Gamma(TM)$, яке зберігає поляризацію P , визначимо лінійний оператор δ_Z на $\Gamma(L) \otimes \Gamma(L^P)$: $\delta_Z(\sigma \otimes f) = (\nabla_Z \sigma) \otimes f + \sigma \otimes (\mathcal{L}_Z^{1/2} f)$. Переріз $\gamma \in \Gamma(L) \otimes \Gamma(L^P)$ називається P -горизонтальним, якщо $\delta_Z(\gamma) = 0$ для всіх $Z \in \Gamma(P)$. На просторі $\mathcal{H}$ всіх P -горизонтальних перерізів для функції $H \in C^\infty(M)$ з гамільтоновим векторним полем X_H , яке зберігає поляризацію P , коректно визначений лінійний оператор (квантовий оператор) $\hat{H} = -i\hbar \delta_{X_H} + H$. Якщо на L існує ∇ -інваріантна ермітова структура $\langle \cdot, \cdot \rangle$, тобто для довільних $\sigma, \sigma' \in \Gamma(L)$, $X \in \Gamma(TM)$: $X \langle \sigma, \sigma' \rangle = \langle \nabla_X \sigma, \sigma' \rangle + \langle \sigma, \nabla_X \sigma' \rangle$, а простір M/D інтегральних многовидів дійсного розподілу D , де $D^C = P \cap \bar{P}$, є фактор-многовидом, то на $\mathcal{H}$ існує скалярний добуток, відносно якого $\hat{H}$ є симетричним оператором.

2. Геометричне квантування гамільтонових систем на T^*S^n . 1. Позначення. Нехай $T^*\mathbb{R}^{n+1}$ — кодотичне розшарування над $\mathbb{R}^{n+1}$, з координатами $(x_1, \dots, x_{n+1}, y_1, \dots, y_{n+1})$, $\langle \cdot, \cdot \rangle$ — позначає канонічний скалярний добуток в $\mathbb{R}^{n+1}$. Тоді кодотичне розшарування до n -вимірної сфери $S^n \subset \mathbb{R}^{n+1}$ — це підмноговид $T^*S^n = \{(x, y) \in T^*\mathbb{R}^{n+1} \mid \langle x, x \rangle = 1, \langle x, y \rangle = 0\}$. Невироджена замкнена 2-форма Ω , яка задає симплектичну структуру на T^*S^n — це точна форма $\Omega = \sum dy_j \wedge dx_j$, $\Omega = d\lambda$, де $\lambda = \sum y_j dx_j$. Геодезичний потік на T^*S^n задається функцією Гамільтона $H(x, y) = \langle y, y \rangle / 2$. Її гамільтонове векторне поле X_H визначається рівнянням $dH = -X_H \lrcorner \Omega$ і дорівнює $X_H = yX - \langle y, y \rangle xY$, де $X_j = \partial/\partial x_j$, $Y_j = \partial/\partial y_j$, $X = (X_1, \dots, X_{n+1})$, $Y = (Y_1, \dots, Y_{n+1})$ і $uX = \sum u_j X_j$ для $u = (u_1, \dots, u_{n+1})$, аналогічно визначається uY .

Розглянемо групу Лі $G = T_1 \times \dots \times T_p$, ізоморфну p -вимірному тору T^p , з 2π -періодичними координатами $(\varphi_1, \dots, \varphi_p)$. Задамо дію $\theta_k: T_h \times \times T^*S^n \rightarrow T^*S^n$ тора T_h , $k = \overline{1, p}$, таким чином. Нехай $\theta_k(\varphi_k, x, y) = (x^{(k)}, y^{(k)})$, де у векторів $x^{(k)}, y^{(k)}$ всі координати, крім $(2k-1)$ -і $2k$ -ї, такі як у векторів x, y , а $x_{2k-1}^{(k)} + ix_{2k}^{(k)} = e^{i\varphi_k} (x_{2k-1} + ix_{2k})$, $y_{2k-1}^{(k)} + iy_{2k}^{(k)} = e^{i\varphi_k} (y_{2k-1} + iy_{2k})$. Ця дія G на T^*S^n залишає інваріантною канонічну 1-форму λ , а значить, і 2-форму Ω . Більше того, ця дія є гамільтоновою. Векторним полям $\xi_k(x, y) = x_{2k-1}X_{2k} - x_{2k}X_{2k-1} + y_{2k-1}Y_{2k} - y_{2k}Y_{2k-1}$, $k = \overline{1, p}$, породженим однопараметричними підгрупами $\theta_k(\varphi_k)$ відповідають функції Гамільтона $\Phi_k(x, y) = x_{2k-1}y_{2k} - x_{2k}y_{2k-1}$. Група Лі G комутативна, залишає Гамільтоніан H інваріантним, тому векторні поля ξ_k , $k = \overline{1, p}$, X_H комутовують на T^*S^n , а функції Φ_k , $k = \overline{1, p}$, G -інваріантні.

2. Редукція. Розглянемо в T^*S^n підмножини $Q_k = \{(x, y) \in T^*S^n \mid x_{2k-1} = x_{2k} = y_{2k-1} = y_{2k} = 0\}$, $k = \overline{1, p}$; $D = \{(x, y) \in T^*S^n \mid x_{2k-1}y_{2k-1} + x_{2k}y_{2k} = 0, (x_{2k-1}^2 + x_{2k}^2)\langle y, y \rangle = y_{2k-1}^2 + y_{2k}^2, k = \overline{1, p}; x_{2p+1} = \dots = x_{n+1} = y_{2p+1} = \dots = y_{n+1} = 0\}$. Нехай $S^n = \{(x, y) \in T^*S^n \mid \langle y, y \rangle = 0\}$. Неважко перевірити, що відкритий підмноговид $M \subset T^*S^n$, $M = T^*S^n \setminus \{Q_1 \cup \dots \cup Q_p \cup D \cup S^n\}$ інваріантний відносно потоку X_H і дії групи Лі G . Більше того, дія G на M вільна і власна.

Розглянемо підмноговид $J^{-1}(\mu) = \{(x, y) \in M \mid \Phi_k(x, y) = \mu_k \in \mathbb{R}, k = \overline{1, p}\}$. По теоремі Марсдена — Вейнштейна $M_\mu = J^{-1}(\mu)/G$ — гладкий симплектичний многовид з 2-формою Ω_μ . Нехай всі μ_k , $k = \overline{1, p}$, відмінні від нуля. Тоді, вводячи локальні координати $(\varphi_1, \dots, \varphi_p, x'_1, \dots, x'_{m+1}, y'_1, \dots, y'_{m+1}, \mu_1, \dots, \mu_p)$, $m = n - p$, в околі точки $(x, y) \in J^{-1}(\mu)$: $x_{2k-1} + ix_{2k} = e^{i\varphi_k} x'_k$, $y_{2k-1} + iy_{2k} = e^{i\varphi_k} (y'_k + i\mu_k/x'_k)$, $k = \overline{1, p}$; $x_{2p+1} = x'_{p+1}$,

$y_{2p+j} = y'_{p+j}$, $j = \overline{1, m+1-p}$, одержуємо, що M_μ — відкрита підмножина $\{(x, y) \in T^*S^m \mid x_j > 0, k = \overline{1, p}, H_\mu(x, y) \neq 0; \dot{y} \neq 0 \text{ або } \mu_j^2 \neq 2H_\mu x_j^4 \text{ для деякого } 1 \leq j \leq m+1\}$, а Ω_μ — стандартна симплектична структура на $M_\mu \subset T^*S^m$. В цій області редукований гамільтоніан H_μ має вигляд $H_\mu(x, y) = \Sigma (y_j^2 + \mu_j^2/x_j^2)/2$, а його гамільтонове векторне поле

$$X_H^\mu(x, y) = \sum (y_j X_j - \langle y, y \rangle x_j Y_j + (\mu_j^2/x_j^3) Y_j) - \left(\sum \mu_j^2/x_j^2 \right) xY,$$

де сумування проводиться по всіх $j = \overline{1, m+1}$ і покладемо $\mu_{p+1} = \dots = \mu_{m+1} = 0$.

3. Квантове розшарування. Оскільки форма Ω на M точна, то існує тривіальне квантове розшарування L на M з проекцією $l: L = M \times \mathbb{C} \rightarrow M$, $(x, y, z) \mapsto (x, y)$ і формою зв'язності α на $L^* = M \times \mathbb{C}^*$: $\alpha = -h^{-1}l^*\lambda + (2\pi iz)^{-1} dz$. Тоді простір $\Gamma(L)$ можемо ототожнити з простором $C^\infty(M)$. При цьому коваріантна похідна ∇_X , де $X \in \Gamma(TM)$, визначається формулою $\nabla_X f = Xf - i\hbar^{-1}\lambda(X)f$, $f \in C^\infty(M)$. На M_μ форма Ω_μ також точна, тому існує аналогічне квантове розшарування $l_\mu: L_\mu = M_\mu \times \mathbb{C} \rightarrow M_\mu$ над M_μ .

Визначимо при яких значеннях $\mu \in \mathbb{R}^p$ можлива редукція по групі G розшарування $\mathcal{L}_\mu = L|_{J^{-1}(\mu)}$. Неважко переконатися, що в локальних координатах, введених вище, обмеження 1-форми λ на $J^{-1}(\mu)$ набуде вигляду $\beta'_\mu = \sum_{k=1}^p \mu_k d\varphi_k + \sum_{j=1}^{m+1} y'_j dx'_j$, а форма зв'язності β_μ на $\mathcal{L}_\mu^* = J^{-1}(\mu) \times \mathbb{C}^*$ запишеться у вигляді $\beta_\mu = -h^{-1}\beta'_\mu + (2\pi iz)^{-1} dz$. Звідси видно, що група голономії $\mathcal{L}_\mu^*$ тривіальна тоді і тільки тоді, коли $h^{-1}\mu_k \in \mathbb{Z}$, $k = \overline{1, p}$ ($(\partial/\partial\varphi_k)_L = \partial/\partial\varphi_k + h^{-1}\mu_k iz \partial/\partial z$). Лінійний простір $\Gamma(\mathcal{L}_\mu, G)$ G -інваріантних перерізів складається з функцій виду $\{\exp(i\hbar^{-1}(\mu_1\varphi_1 + \dots + \mu_p\varphi_p))\} \times \times f(x', y')$.

4. Поляризації. В даному пункті будемо використовувати позначення, введені в п. 1, і поляризацію P на T^*S^n , яка побудована в [6] для квантування геодезичного потоку на T^*S^n . Опишемо її. Нехай F_j , $j = \overline{1, n+1}$, — векторні поля на $T^*\mathbb{R}^{n+1}$, визначені формулами $F_j(x, y) = X_j + i\psi Y_j$, де $\psi = -\langle y, y \rangle^{1/2}$. Для $(x, y) \in M$ і $v = (v_1, \dots, v_{n+1}) \in \mathbb{R}^{n+1}$ такого, що $\langle v, x \rangle = \langle v, y \rangle = 0$, векторне поле $vF = \Sigma v_j F_j$ дотикається до M . Нехай P — розподіл, породжений гамільтоновим векторним полем X_H і полями vF , де вектор-функція $v(x, y)$ задовольняє умову $\langle v, x \rangle = \langle v, y \rangle = 0$. Ідеал $\mathcal{I}(P) \subset \Lambda(T^*M)$ породжується 1-формами $d\psi$, $\Sigma v_j (dy_j - i\psi dx_j)$, тому є диференціальним ідеалом, $P \cap \bar{P}$ — одновірний розподіл, породжений полем X_H , $\Omega(P, P) = 0$. Значить, P — поляризація на M . Можна перевірити, що P інваріантна відносно дії групи Ll G і при довільних $\mu \in \mathbb{R}^p$ задовольняє умови теореми 1 (саме так вибиралась множина M). Тоді поляризація P_μ з теореми 1 на $M_\mu \subset T^*S^n$ породжується гамільтоновим векторним полем X_H^μ і полями $V_\mu(x, y) = \Sigma v_j (X_j + (i\psi_\mu + \mu_j^2/\psi(x_j^2(y_j - i\psi_\mu x_j))) Y_j)$, де вектор-функція $v(x, y)$ задовольняє умови $\langle v, x \rangle = 0$ і $\Sigma v_j (y_j + \mu_j^2/x_j^2 (y_j - i\psi_\mu x_j)) = 0$ (сумування проводиться по всіх $1 \leq j \leq m+1$), $\psi_\mu = -(2H_\mu)^{1/2}$.

5. Розшарування пів- P_μ -форм. Виберемо в околі U^α точки $(x, y) \in M$ вектор-функції $v_\alpha^a: U^\alpha \rightarrow \mathbb{R}^{n+1}$, $a = \overline{1, n-1}$, так, щоб вектори $(x, -\psi^{-1}y, v_\alpha^1, \dots, v_\alpha^{n-1})$ склали матрицю з $SO(n+1)$. Тоді ненульова форма $(X_H \lrcorner \Omega) \wedge (v_\alpha^1 \lrcorner \Omega) \wedge \dots \wedge (v_\alpha^{n-1} \lrcorner \Omega) = \omega^\alpha$ належить $\Gamma(\Lambda^n(M, P), U^\alpha)$. А оскільки матриці переходу від базису $\{v_\alpha^a\}$ до базису $\{v_\beta^a\}$ мають визначник рівний одиниці, то n -форми ω^α задають одну глобальну не-

нульову n -форму $\omega \in \Gamma(\Lambda^n(M, P))$. За теоремою I існує (також тривіальне) розшарування $L^{P\mu}$ пів- P_μ -форм над M_μ з ненульовим перерізом v_μ . Оскільки $\mathcal{L}_{X_H}\omega = -i(n-1)\psi\omega$ і $\mathcal{L}_{v_F}\omega = 0$, де $\langle v, x \rangle = \langle v, y \rangle = 0$ [6], то за цією ж теоремою $\mathcal{L}_{X_H}^{1/2}v_\mu = (-i(n-1)\psi_\mu/2)v_\mu$ і $\mathcal{L}_{v_\mu}^{1/2}v_\mu = 0$, $\psi_\mu = -(2H_\mu)^{1/2}$.

6. Квантування. Нехай $D'(M_\mu)$ — простір узагальнених функцій (густин) на M_μ . Розглянемо простір $\Gamma_\mu = \Gamma(L_\mu) \otimes D'(M_\mu) \otimes \Gamma(L^{P\mu})$. Згідно з доведеним $D'(M_\mu)$ можна отождентити з $\Gamma_\mu: T \mapsto 1 \otimes T \otimes v_\mu$. Тоді переріз $1 \otimes T \otimes v_\mu$ буде P_μ -горизонтальним тоді і тільки тоді, коли

$$X_H^\mu(T) - i\hbar^{-1}\langle y, y \rangle T - i2^{-1}(m+p-1)\psi_\mu T = 0,$$

$$V_\mu(T) + i\hbar^{-1}\left(\sum_{k=1}^p v_k \mu_k^2 / (x_k^2 (y_k - i\psi_\mu x_k))\right) T = 0,$$

де для векторного поля $Z \in \Gamma(TM)$ похідна Лі ZT визначається так: $(ZT)_i(A) = -T(\mathcal{L}_Z A)$, A — довільна гладка $2m$ -форма на M_μ з компактним носієм.

Нехай $M_\mu^c = \{(x, y) \in M_\mu \mid \psi_\mu(x, y) = c\}$. Довільна гладка $2m$ -форма на M_μ має вигляд $f\Omega_\mu^m$, де $f \in C^\infty(M_\mu)$. Нехай f^c позначає обмеження функції f на підмноговид M_μ^c , ω_μ^c — обмеження $(2m-1)$ -форми $\eta \lrcorner \Omega_\mu^m$, де $\eta(x, y) = (yX - xY)/2 \in \Gamma(TM_\mu)$, на M_μ^c . Якщо $T_c \in D'(M_\mu^c)$, то визначимо $\bar{T}_c \in D'(M_\mu)$ формулою $\bar{T}_c(f\Omega_\mu^m) = T_c(f^c\omega_\mu^c)$. Оскільки $\eta \lrcorner d\psi_\mu = \psi_\mu^2$, то для $c \neq 0$ форма ω_μ^c ніде не дорівнює нулю на M_μ^c і для довільного векторного поля Z такого, що $d\psi_\mu(Z) = 0$, маємо $(Z\bar{T}_c) = Z\bar{T}_c$.

Лема. Лінійний простір $\mathcal{H}_\mu$ всіх P_μ -горизонтальних перерізів з Γ_μ має вигляд $\mathcal{H}_\mu = \oplus \mathcal{H}_\mu^c$, де $\mathcal{H}_\mu^c$ — простір P_μ -горизонтальних перерізів з Γ_μ виду $1 \otimes \bar{T}_c \otimes v_\mu$, $T_c \in D'(M_\mu^c)$. Простір $\mathcal{H}_\mu^c$ нетривіальний тоді і тільки тоді, коли $n_k = |\hbar^{-1}\mu_k| \in \mathbb{Z}$ і $c = -\hbar(N + n_1 + \dots + n_p + (m + p - 1)/2)$, де $N \in \mathbb{Z}$, $N \geq 0$. В цьому випадку $\mathcal{H}_\mu^c = \{1 \otimes \bar{T}_c \otimes v_\mu \mid T_c = \sum_{|K|_p=N} a_K R_\mu Z^K\}$, де $a_K \in \mathbb{C}$, $Z = (Z_1, \dots, Z_{m+1})$, $Z_j = (x_j + ic^{-1}y_j)^2 - c^{-2}\mu_j^2/x_j^2$,

$$\bar{j} = \overline{1, p}, \text{ і } Z_j = x_j + ic^{-1}y_j, \text{ коли } j = \overline{p+1, m+1}; R_\mu = \prod_{k=1}^p (x_k + ic^{-1}y_k - c^{-1}|\mu_k|/x_k)^{n_k}, K = (k_1, \dots, k_{m+1}), |K|_p = 2k_1 + \dots + 2k_p + k_{p+1} + \dots + k_{m+1}.$$

Коли формально покласти $p=0$, сформульована лема співпадає з лемою 3 із роботи [6]. Тоді, порівнюючи простір всіх P -горизонтальних перерізів в $\Gamma(L) \otimes D'(M) \otimes \Gamma(L^P)$ з одержаним вище простором $\Gamma(\mathcal{L}_\mu, G)$ (див. твердження 1), знайдемо кандидати в P_μ -горизонтальні перерізи в $\Gamma(L_\mu) \otimes D'(M_\mu) \otimes \Gamma(L^{P\mu})$ при $|\hbar^{-1}\mu_k| \in \mathbb{Z}$. Залишається довести, що інших перерізів в цьому випадку немає. При $|\hbar^{-1}\mu_k| \notin \mathbb{Z}$ виписані функції будуть локальними P_μ -горизонтальними перерізами.

Ясно, що розмірність $\dim \mathcal{H}_\mu^c = A(N, m+1, p)$ не рівна числу розкладів N в суму $2k_1 + \dots + 2k_p + k_{p+1} + \dots + k_{m+1}$ невід'ємних цілих чисел ($Z_1 + \dots + Z_p + Z_{p+1}^2 + \dots + Z_{m+1}^2 = 0$). За процедурою, яку ми описали в п. 1 (п. 4) маємо $\hat{H}_\mu = -i\hbar \delta_{X_H} + H_\mu$. Оскільки $2H_\mu = \psi_\mu^2$, то

оператор $\hat{H}_\mu$, обмежений на підпростір $\mathcal{H}_\mu^c$ — це оператор множення на $c^2/2$. Як в роботі [6] в лінійному просторі $\mathcal{H}_\mu$ можна ввести скалярний добуток, відносно якого $\mathcal{H}_\mu^{c_1}$ і $\mathcal{H}_\mu^{c_2}$ ортогональні при $c_1 \neq c_2$, а $\hat{H}_\mu$ — симетричний.

Теорема 2. Гамільтонова система на T^*S^m , $m \geq 2$, з гамільто-

ніаном $H_\mu = \frac{1}{2} \sum_{j=1}^{m+1} (y_j^2 + \mu_j^2/x_j^2)$ геометрично квантується за допомогою

поляризації P_μ . Відповідний квантовий гамільтоніан $\hat{H}_\mu$ має $\hbar^2(N + + |\hbar^{-1}\mu_1| + \dots + |\hbar^{-1}\mu_{m+1}| + (m+p-1)/2)^2/2$, де p — число ненульових координат вектора $(\mu_1, \dots, \mu_{m+1})$, $|\hbar^{-1}\mu_k| \in \mathbb{Z}$, $k = \overline{1, p}$, своїм N -м ($N \geq 0$) власним значенням кратності $A(N, m+1, p)$.

Зауваження. Коли ми проквантуємо систему на T^*S^m з гамільтоніаном H_μ за Діраком, тобто обмежимо квантовий оператор $\hat{H}$ на підпростір власних векторів операторів $\hat{\Phi}_k$, $k = \overline{1, p}$, з відповідними власними значеннями μ_k , то одержимо той же результат, що і в теоремі 2 (власні значення операторів $\hat{\Phi}_k$ описані в [6] і належать $\hbar\mathbb{Z}$). Але оскільки власні функції в обох випадках не є гладкими, то прямого переходу (без обчислення власних функцій) можливо немає.

1. Парасюк О. С. Потіки гороциклів на поверхностях постійної кривизни // Успехи мат. наук.— 1953.— 8, № 3.— С. 125—126.
2. Манаков С. В. Замечание об интегрируемости уравнений Эйлера динамики n -мерного твердого тела // Функцион. анализ.— 1976.— 10, № 4.— С. 93—94.
3. Мазер Ю. Некоторые аспекты интегрируемых гамильтоновых систем // Успехи мат. наук.— 1981.— 36, № 5.— С. 109—151.
4. Ольшанецкий М. А., Переломов А. М. Цепочка Тоды как редуцированная система // Теорет. и мат. физика.— 1980.— 45, № 1.— С. 3—18.
5. Gotay M. J. Constraints, reduction, and quantization // J. Math. Phys.— 1986.— 27, N 8.— P. 2051—2066.
6. И К. Geometric quantization for the mechanics on spheres // Tohoku Math. J.— 1981.— 33.— P. 289—295.
7. Marsden J., Weinstein A. Reduction of symplectic manifolds with symmetry // Repts. Math. Phys.— 1974.— 5, N 1.— P. 121—130.
8. Прикарпатский А. К., Микитюк И. В. Алгебраические аспекты интегрируемости нелинейных динамических систем на многообразиях.— Киев: Наук. думка, 1991.— 286 с.
9. Sniatycki J. Geometric quantization and quantum mechanics.— New York: Springer, 1980.— 230 p.
10. Стернберг С. Лекции по дифференциальной геометрии.— М.: Мир, 1970.— 412 с.

Одержано 10.06.91